

Valitsus

EESTI NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIKU VABARIIGI
MINISTRITE NÕUKOGU

SAABU

13. märts 1959 a.

No 299-a

k o r r a l d u s

" 13." märtsist 1959.a. nr. 331-k..

Tallinn-Toompea.

1. Täienduseks Eesti NSV Ministrite Nõukogu 11.juuli 1957.a. määrusele nr.242 võtta riikliku kaitse alla maastiku üksikelemendid, dendraariumid ja katsekultuurid ning viljapuud ja viljapuuaiad vastavalt lisadele nr.nr. 1,2 ja 3.
2. Teha ülesandeks Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuvale Looduskaitse Valitsusele kinnitada riikliku Kaitse alla kuuluvate rändrahnude ja kivikülvide ning põliste puude nimestikud.
3. Teha ülesandeks Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuvale Looduskaitse Valitsusele kinnitada riikliku kaitse alla võetud maastiku üksikelementide, dendraariumide ja katsekultuuride, viljapuude ja viljapuuadade, rändrahnude ja kivikülvide ning põliste puude kaitse korraldamise põhimäärus.
4. Kohustada Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuvat Looduskaitse Valitsust ning linnade ja rajoonide tööraha saadikute nõukogude täitevkomiteesid tähistama riikliku kaitse alla võetud üksikobjektid 15.maiks 1959.a. ja kindlustama nende kaitset.

Eesti NSV Ministrite Nõukogu
esimees

MN - 363

L i s a nr.2

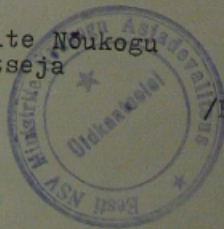
Eesti NSV Ministrite Nõukogu
" 13." märtsi 1959.a. korralduse nr. 331-k juurde.

Riikliku kaitse alla kuuluvate dendraariumide
ja katsekultuuride loetelu.

Jrk. nr.	Objekti nimetus	Rajoon	Küla-nõukogu	Küla, kolhoos, metskond	Objekti karakteristik
1.	M.Rand'i dendraarium	Kingisepa	Tornimäe	Neemi, "Vambola"	Sisaldab ca 100 võõrpuuliiki, nende hulgas rea haruldusi.
2.	J.Alas'e dendraarium	Kingisepa	Valjala	"Viisnurk"	Sisaldab 50 võõrpuuliiki, nende hulgas rea haruldusi.
3.	Pärsamaa dendraarium	Kingisepa	Leisi	Pärsamaa	Sisaldab 50-60 võõrpuuliiki, nende hulgas mõned haruldused.
4.	Mägi-männi katsekultuur (0,5 ha)	Harju	Lagedi		Eesti NSV-s ainulaadne, äärmiselt õhukese mullakihiaga looalale rajatud, liitunud puudevõradega metsakultuur.

Eesti NSV Ministrite Nõukogu
asjadevalitseja

/E.Sikk/

L i s a n r. 3

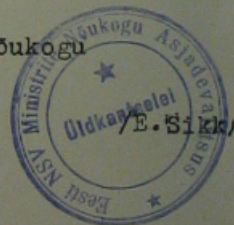
Eesti NSV Ministrite Nõukogu
"13." märtsi 1959.a. korralduse nr. 331-k juurde.

Riikliku kaitse alla kuuluvate väärtuslike viljapuude ja viljapuaedade loetelu.

Jrk. nr.	Objekti nimetus	Mõõt-ühik (pindala, arv)	Rajoon	Küla-nõukogu	Küla, kolhoos, metskond	Objekti karakteristika
1.	J.Aamisepa selektsiooniaed	0,2 ha	Jõgeva		Jõgeva Sordiaretusjaam	Aias asuvad J.Aamisepa viljapuude ja marjapõõsaste uudisaretused
2.	A.Kurmi selektsioon- niaed	0,3 ha	Abja	Saarde k/n	V.I.Lenini nim. kolh.	Aias kasvavad A.Kurmi poolt aretatud viljapuud
3.	J.Raeda selektsioon- iaed	2 ha	Harju	Lagedi	Mitšurini nim. kolh.	Aias kasvavad J.Raeda poolt aretatud viljapuud ja marjapõõsad
4.	A.Kurvitsa selektsioon- iaed	0,15 ha	Tartu linn		Riia mnt.12	Aias kasvavad A.Kurvitsa viljapuude ja marjapõõsaste uudisaretused (200 hübriidi)
5.	End.Karja kiriku pastoraadi aed	0,3 ha	Kingisepa	Leisi	Karja kirik- la	Vanad pirni- ja õunapuud
6.	Rühm vanu J.Kägi poolt aretatud pirnipuid	45 tk.	Lihula	Tuudi	K.I.Vo- rošilovi nim. kolh.	J.Kägi poolt aretatud väga külmakindlad pirnipuid
7.	"Otti" metsõunapuu	1	Abja	Karksi	Karksi kolh.	Vanus ca 200 a. ümbermõõt alt-poolt krooni 4,2 m

Jrk. nr.	Objekti nimetus	Mõõtühik (pindala, arv)	Rajoon	Külanõukogu	Küla, kolh., metskond	Objekti karakteristik
8.	Vana pirnipuu	1	Viljandi linn		Väike tän.6	Puu kasvab haigla aias. Vanus ca 200 a. ümbermõõt 2,1 m.
9.	Pirnipuu	1	Haapsalu	Ridala	Tuleviku kolhoos	Vana pirnipuu annab saaki ca 1000 kg aastas
10.	Pirnipuu "Järve seemik"	1	Tartu linn		Lembitu tn.5	Terve, jõuline puu, tüve jämedus 80 cm. Algpuu väärtuslik külma-kindel sort
11.	Pirnipuu	1	Tartu linn		Vane muise 46	Suur puu, tüve jämedus 1 m, vanadus üle 100 aasta.

Eesti NSV Ministrite Nõukogu
asjadevalitseja

L i s a nr.1
 Eesti NSV Ministrite Nõukogu
 " 13." märtsi 1959.a. kor-
 ralduse nr. 331-k juurde.

Riikliku kaitse alla võetud
maastiku üksikelementide nimestik

Jrk. nr.	Objekti nimetus	Mõõt-ühik (pindala, arv)	Rajoon	Küla-nõukogu	Küla, kolh., metsakond	Objekti karakteristik
1	2	3	4	5	6	7
1.	Peetri jõe devoni lubjakiivi paljand	300 m pikkuselt	Valga	Mõniste	Kari-söödi metstk. Kalkahju metsavahi maja juures	Üks väheseid devoni lubjakiivi paljandeid Eesti NSV-s
2.	Tamme paljand	200 m pikkuselt	Elva	Sangla		Looduslikult kaunis devoni liivakivi paljand Võrtsjärve idakaldal, huvitavate murrutuskulbastega. Üks rikkalikuid rüükalade leiukohti Eestis
3.	Vapramägi	70 ha	Elva	Nõo	Elva metsamajand Peedu metstk.	Maastikuliselt kaunis metsaga kaetud mägi, mille kõrval orus voolab Elva jõgi
4.	Joaveski jõe astang (Loobu jõel)	1,3 ha	Harju			Üks omapärasemaid Põhja-Eesti jugasid, asub paekalda lubja- ja liivakivides.
5.	Jägala juga (Jägala jõel)	1,3 ha	Harju			Üks suuremaid ja ilusamaid Põhja-Eesti jugasid, väga hea alam-orde-

1	3	3	4	5	6	7
✓ 6. Kostivere karstiala	16 ha	Harju	Jõe- lähtme	Kolh. "Põhja- rannik"	Üks väheseid kamardunud karsti esinemiskohti Eesti NSV-s, hästi näha karstivormide seos aluspõhjas oleva lõhededüsteemiga.	
7. Rannamõisa pank	1 km pikkuselt	Keila	Harku		Kõrge rannikupank, kus paljanduvad aluspõhja moodustavad kambriumi liivakivid. Ekskursioonide poolt üks külastatavaid panku.	
8. Langevoja juga (Sõtke jõe vasakp. lisajõel)	1 ha	Jõhvi			Üks ilusamaid Põhja-Eesti väikesi jugasid, mille piirides on võimalik tunda õppida jõe arengut ja aluspõhja kivimeid.	
9. Tõrvajõe jõe astang	1 ha	Narva			Üks ilusamaid Põhja-Eesti väikesi jugasid, hea geoloogiline paljand.	
10. Vaiivara Sinimäed	50 ha	Jõhvi			Vaiivara Sinimäed on Eestis selgelt esilekerkiv otsmoreen, mille ehituses põhilist osa etendavad suured rändpangasid. Viimastega saab hästi tutvuda vanades käikudes, mis raiutud kõige idapoolsema "mäe" põhjanõlva.	
11. Kallaste järskkallas	200 m pikkuselt	Kallaste linn			Peipsi järve maailine järskkallas, väga hea keskdevoni liivakivi paljand	

1	2	3	4	5	6	7
12.	Keila juga (Keila jõel)	1,3 ha	Keila	Keila	Riigi- maa- fondi maa-ala	Üks suuremaid ja kaunimaid Põhja-Eesti paekaldal olevaid jugasid, väga hea geoloogiline paljand.
13.	Treppoja	0,5 ha	Keila	Klooga	Klooga rand	Omapärane väike joastik alamordoviitsiumi lubjakivides, mis suurel määral tõstab ümb-ruse ilu
✓14.	Lepakõrve ja Küdema kurisud	2,5 ha	Kingis- sepa	Must- jala		Siinsed kurisud on suurimad karsti suffosiooni- vorme Eesti NSV-s. Asuvad litoriina- mere rannamoodus- tiste taga ja ulatuvad eesser- vaga nendesse.
15.	Ohesaare pank	Kogu panga ula- tuses	Kingis- sepa			Ainukeses suure- mas Ohesaare la- deme paljandis esinev tänapäeva- ne murrustus- rannik.
16.	Mustjala (Panga pank)	Panga põhja- ja lää- nepool- ne osa 1 km pikku- selt	Kingis- sepa	Võhma	Riigi- maa- fondi maa-ala	Saaremaa kõrgeim rannikupank, kus paljanduvad Saaremaa aluspõhja moodustavad Jaani ja Jaagarahu lademe kihid.
✓17.	Uhaku karsti- ala	Erra sovh., Lüganu- se ja kõrge kalda vahemi- kus	Kohtla- Järve	Lüga- nuse		Üks suuremaid vene tüüpi karsti- alasad Eestis. Samas ka vähe- seid häid Uhaku lademe paljan- deid
18.	Uljaste ^{oos} koos Uljaste järvega	100 ha	Rakvere			Looduslikult kau- mis metsaga kaetud oos Uljaste järve kaldal. Üks markantse- maid oose Eestis.

1	2	3	4	5	6	7
						Ala on kujunenud Kiviõli rajooni töötajate paamiseks väljasõidukohaks
19.	Kirbla astang	50 ha	Lihula	Kirbla		Jaagarahu lademe dolomiidist koosnev järsk pank koos vanade rannastangutega (kaitse alla võtta panga lääne- ja põhjaosa kuni Kasari jõe lühani).
20.	Salevere Salumägi	40 ha	Lihula	Hanila		Jaagarahu lademe dolomiidist koosnev järsk pank koos vana litorina-mere rannastanguga, esineb väiksemaid murrutuskulpaid.
21.	Narva jõe astang	5 ha	Narva	linn		Narva juga oli Eesti NSV suuremaid ja võimsamaid jugasid. Tema astang on kujunenud alamordoviitsiumi lubjakividesse.
22.	Rannaniidi pangad (Muhu saare põhjaosas)	5 panka 0,5 km ² pindalal	Kingisepa	Hellamaa		Rannikulähedased pangad, kohati silekaljuliste vormidega. Paljandub Jaagarahu lade.
23.	Tupenurme pank (Muhu saare põhjaosas)	1,5 km pikkuselt	Kingisepa	Hellamaa		Antsülus-järve aegne sisemine pank murrutuskulbastega Jaagarahu lademe dolomiitides.
24.	Üügu pank (Muhu saare põhjaosas)	300 m pikkuselt	Kingisepa	Piiri		Litorina-mere aegne rannikulähedane pank murrutuskulbastega Jaagarahu lademe dolomiitides.

1	2	3	4	5	6	7
✓ 25.	Kuimetsa urked	3 ha	Rapla	Koikse		Siinsel põhiliselt kamardunud tüüpi karstialal esineb rohkesti langatusvorme, samuti väiksemaid koopaid ja urkeid.
✓ 26.	Pae karsti-ala	2 ha	~~Marja- maa~~ Rapla	Pae-küla		Esineb rida huvitavaid langatusvorme, väiksemaid koopaid ja ka karre.
27.	Aruküla koopad	1,5 ha	Tartu			Omapärane koobastik, mis on kaevatud liivakivisse ja kust on leitud väga rohkesti väljasurnud rüükalade jäänuseid. Vanade eestlaste poolt kasutatud arvatavasti pelgupaigana.
28.	Kalmistu paljand Tartus Emajõe ürgoru vasakul veerul ujulast ülesvoolu	300 m pikkuselt	Tartu linn			Üks sagedamini külastatavamaid tüüpilisi keskdevoni liivakivi paljandeid.
29.	Helme koopad (põrguhaud)	0,5 ha	Valga	Helme		Suured koopad Helme lossi varemete juures. Koopad on põhjavete poolt uuristatud keskdevoni liivakividesse ja inimeste poolt laiendatud.
30.	Koorküla koopad (põrguhaud)	0,3 ha	Valga	Koorküla		Võrdlemisi suured koopad keskdevoni liivakivis.
31.	Lossimägede paljand Viljandis end. õllevabriku juures	0,2 ha	Viljandi linn			Üks paremini ligipääsetavaid iseloomulikke keskdevoni punase liivakivi paljandeid, kust leiti rüükalade jäänuseid.

1	2	3	4	5	6	7
32.	Paistu ürg- org	500 m pikku- selt	Viljan- di	Paistu		Paistu oja pare- mal kaldal 15 m kõrgune järsk kirjuvärvilise devoni liivakivi paljand. Maasti- kuliselt üks ilu- samaid kohti Vil- jandi rajoonis.
33.	Ebavere mägi	50 ha	Väike- Maarja	Kiltsi	Rakvere metsa- majand Porkuni mets- kond	Maastikuliselt kaunis metsaga kaetud mägi, Pandivere kõr- gustiku üks kõr- gemaid tippe.
34.	Tori põrgu	500 m pikku- selt	Vändra	Tori		Paljand koopaga Pärnu jõe vase- mas kaldas. Siit leitud primitiiv- sete taimede ja väljasurnud kala- de jäänuseid.

Eesti NSV Ministrite Nõukogu
asjadevalitseja

/E. Sikk/

